

FRÁSÖGN

af fundi þingmannanefndar og ráðherra EFTA auk tengdra funda í Brussel og Genf 22.-23. nóvember, og fundi þingmannanefndar EES í Strassborg 24.-25. nóvember 2010

Fundur þingmanna og utanríkisráðherra EES/EFTA fór fram í Brussel en fundur þingmanna og ráðherraráðs EFTA, sem af hálfu annarra ríkja en Íslands er skipað viðskiptaráðherrum, fór fram í Genf. Fundur þingmannanefndar EES var haldinn í Evrópuþinginu í Strassborg. Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefndar EFTA sóttu fundina Árni Þór Sigurðsson formaður, Valgerður Bjarnadóttir varaformaður, Þorgerður K. Gunnarsdóttir, Sigmundur Davíð Gunnlaugsson og Jónína Rós Guðmundsdóttir auk Stígs Stefánssonar ritara.

Á sameiginlegum fundi þingmanna og utanríkisráðherra EES/EFTA í Brussel var einkum rætt um stöðu og rekstur EES-samningsins. Össur Skarphéðinsson utanríkisráðherra flutti framsögu af hálfu ráðherranna og greindi frá því að á haustfundi þeirra hefði helst verið fjallað um Evrópa 2020 stefnu Evrópusambandsins um nýsköpun og hagvöxt í álfunni, löggjöf um sameiginlega markaðinn, og innleiðingu Lissabonsáttmála ESB. Öll hafa þessi mál mikil áhrif á EES, sér í lagi Evrópa 2020 sem er svar ríkja ESB við fjármálakreppunni. Þá greindi Össur frá umræðum á vettvangi EES-ráðsins um stöðu alþjóðamála, þar sem rædd var afstaðan til Rússlands, Kína og Miðausturlanda. Jonas Gahr Støre, utanríkisráðherra Noregs, sagði það áskorun að viðhalda athygli á EES á meðan ESB einbeitir sér að innleiðingu Lissabonsáttmálans, viðbrögðum við fjármálakreppunni, stöðu evrunnar og stækkunarmálum en bætti við að það tækist bærilega.

Í umræðum sem fylgdu framsögum ráðherranna ræddi Árni Þór Sigurðsson um sjálfbæran orkubúskap sem forsendu hagvaxtar til framtíðar og spurðist fyrir um umræður um orkunýtingu og orkusparnað á vettvangi EES-ráðsins. Össur svaraði því til að sérstaklega hefði verið fjallað um endurnýjanlega orkugjafa og möguleika í Mið-Evrópu til jarðhitanýtingar þar sem sérfræðipækking Íslendinga gæti nýst. Þorgerður K. Gunnarsdóttir spurðist fyrir um umræðu í Rússlandi um norðurslóðamál og áform Rússa um auðlindanýtingu á norðurskautinu. Støre sagði Norðmenn í forystu um olú- og gasvinnslu í norðurhöfum og nefndi vinnslu í Barentshafi í því sambandi. Mest af ónýttum auðlindum er þó á yfirráðasvæði Rússa sem hafa takmarkaða tækniþekkingu til vinnslu á hafi úti við þær erfiðu aðstæður sem þar ríkja. Stór hluti auðlindanna væri á landi og yrðu þær væntanlega unnar fyrst. Rússar horfðu vissulega til orkunýtingar á svæðinu sem aflvélar hagvaxtar í framtíðinni.

Á sameiginlegum fundi þingmanna og ráðherraráðs EFTA í Genf var einkum fjallað um þróun í samstarfi EFTA við þriðju ríki og gerð fríverslunarsamninga, en það er fastur dagskrárliður á slíkum fundum. Á undanförunum árum hefur tvíhliða eða svæðisbundnum fríverslunarsamningum fjölgað ört vegna lítils árangurs í Doha-samningalotu Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO). EFTA hefur verið í fararbroddi á þessu sviði og hafa engin ríkjasamtök náð meiri árangri í gerð fríverslunarsamninga að Evrópusambandinu undanskildu. Á fundinum flutti Johann N. Schneider-Ammann, efnahagsráðherra Sviss, framsögu um stöðu og horfur fríverslunarsamninga EFTA. Í máli Schneider-Ammann kom m.a. fram að formlegt viðræðuferli um fríverslun EFTA við Rússland, Hvíta-Rússland og Kasakstan hefði hafist fyrr sama dag. Fríverslunarsamningur við Rússa yrði einn sá mikilvægasti í sögu EFTA en auk þess standa yfir samningaviðræður við Indland sem vonast er til að verði lokið á næsta ári. Jafnframt standa yfir samningaviðræður við Hong Kong auk þess sem í undirbúningi er að hefja viðræður við Indónesíu, Bosníu og Hersegóvínu og Svartfjallaland. Þá er unnið að hagkvæmniathugun á fríverslun EFTA og Víetnam en slíkar athuganir eru algengur fyrirboði formlegra samningaviðræðna.

Árni Þór Sigurðsson, formaður þingmannanefndar EFTA, flutti framsögu fyrir hönd nefndarinnar og lagði áherslu á að þingmenn EFTA hefðu á undanförunum árum stutt dyggilega við gerð fríverslunarsamninga samtakanna. Þingmannanefnd EFTA hefur í því skyni beitt sendinefndum og þingmannaheimsóknnum til þess að kynna og afla stuðnings við gerð fríverslunarsamninga. Árni Þór spurðist fyrir um hvort ný ákvæði um umhverfisvernd og vinnuvernd, sem kynnt voru á ráðherrafundi EFTA í júní og til stendur að setja inn í fríverslunarsamninga, hefðu verið tekin upp í yfirstandandi samningaviðræðum og hvernig þeim hefði verið tekið. Schneider-Ammann svaraði því til að of snemmt væri að segja nokkuð til um reynsluna af hinum nýju ákvæðum.

Fundur þingmannanefndar EES fór fram í Evrópuþinginu í Strassborg. Helstu dagskrármál fundarins voru þróun og staða EES-samningsins, Evrópa 2020 stefnan, Evrópuár gegn fátækt og viðskiptabann ESB á selaafurðir.

Að vanda var fulltrúum stofnana Evrópusambandsins og ríkisstjórna EES/EFTA-ríkjanna boðið á fund nefndarinnar til að fjalla um EES-samninginn. Nikulás Hannigan, varafastafulltrúi Íslands gagnvart Evrópusambandinu, flutti framsögu fyrir hönd formennsku sameiginlegu EES-nefndarinnar og EES-ráðsins. Hann sagði EES-samninginn virka vel og að hraði innleiðingar EES-gerða í ESS/EFTA-ríkjunum væri vel viðunandi. Gianluca Grippa frá framkvæmdastjórn ESB sagði að enn þyrfti að finna lausn á útistandandi málum varðandi innstæðutryggingar á EES. Hann ræddi líka aðildarumsókn Íslands að ESB og gerði stuttlega grein fyrir fyrstu framvinduskýrslu framkvæmdastjórnarinnar í því sambandi sem væri jákvæð. Þá væri Noregur að gera sína eigin stóru úttekt á virkni EES og það gæfi tilefni til viðræðna um hvernig mætti gera samstarfið skilvirkara. Per Sanderud, forseti Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA), gerði grein fyrir helstu málum á borði stofnunarinnar, m.a. gagnvart Íslandi í kjölfar bankahrunsins. Íslensk stjórnvöld hafa frest til 6. desember til að svara bráðabirgðaálitum ESA varðandi Icesave-málið um það hvernig gert væri upp á milli innlendra og erlendra innstæðueigenda bryti í bága við EES-samninginn. Þá væri í athugun hvort ESA hæfi formlega rannsókn á endurfjármögnun íslensku bankanna.

Þorgerður K. Gunnarsdóttir var höfundur skýrslu um Evrópa 2020 stefnuna og nýsköpun á EES ásamt Evrópuþingmanninum Paul Rübig. Í framsöguræðu sinni lagði Þorgerður áherslu á að við niðurskurð til þess að bregðast við fjármálakreppunni bæri að forðast að skera niður framlög til rannsókna og þróunar sem væru forsenda þekkingarþjóðfélags og hagvaxtar til langframa. Framlög til þessara mála væru umtalsvert lægri í Evrópu en í Bandaríkjunum og Japan og að markmið Evrópa 2020 stefnunnar um að 3% af vergri landsframleiðslu (VLF) álfunnar yrði varið til þróunar og rannsókna árið 2020 mundi skapa 3,7 milljónir nýrra starfa. Þorgerður kvað framlög á Íslandi til þróunar og rannsókna hafa náð 3% af VLF fyrir bankahrun en síðan þá hefðu þau því miður dregist saman. Loks bentu Þorgerður og norski þingmaðurinn Svein Roald Hansen á að ein leið til að auka hagvöxt í Evrópu væri að auka atvinnuþátttöku kvenna. Atvinnuþátttaka kvenna á Norðurlöndum væri sú mesta sem þekktist og en þar fælist stefna stjórnvalda í fjölskyldumálum m.a. í því að skapa skilyrði sem gerðu samþættingu fjölskyldulífs og þátttöku á vinnumarkaði mögulega.

Sérstök vinnuskýrsla var lögð fram að frumkvæði Norðmanna um bann ESB við verslun með selaafurðir. Norsk stjórnvöld hafa mótmælt banninu harðlega og kvartað til Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar yfir því sem þau telja brot ESB á alþjóðlegum viðskiptareglum. Í umræðu um málið lögðu Þorgerður K. Gunnarsdóttir og Sigmundur Davíð Gunnlaugsson áherslu á rétt þjóða til þess að nýta náttúruauðlindir sínar og sögðu það skjóta skökku við að Evrópuþingið gagnrýndi Norðmenn sem stunda sjálfbærar selveiðar og byggja veiðikvóta á nákvæmum vísindarannsóknnum á stærð selastofna. Þá væri það ekki þingsins að taka sér vald til þess að ákveða hvaða dýraveiðar væru siðlegar og hverjar ekki, og að ekki mætti láta tilfinningar kæfa almenna skynsemi sem hlyti að samþykkja sjálfbæra og ábyrga nýtingu dýrastofna.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.efta.int.